

Co-funded by
the European Union

Digitalni Marketing

3. Veb sajtovi (SEO optimizacija)

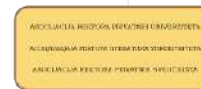
dr Sanja Marković
AASKM

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

1. RAZVOJ VEB-SAJTA

- Šta je Veb-Sajt?
 - Veb-sajt je centralno mesto (lokacija) dostupnih veb stranica koje su povezane hipertekstualnim vezama (linkovima).
 - Svaki veb-sajt poseduje sopstvenu i jedinstvenu URL (eng. Uniform Resource Locator) adresu. URL predstavlja jedinstveni identifikator resursa.

1. RAZVOJ VEB-SAJTA

Slika: Ilustracija veb-sajtova u pretraživaču

1. RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Zašto Kompanijama Treba Veb-Sajt?**
 - Predstavlja poslovanje i brend.
 - Povećava kredibilnost i relevantnost kod potrošača.
 - Omogućava bolju vidljivost i rangiranje u pretrazi.
 - Povećava šanse za bolju prodaju.
- **Tipovi Veb-Sajtova**
 - Statički veb-sajtovi
 - Dinamički veb-sajtovi

1. RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Statički Veb-Sajtovi**
 - Sadržaj se retko menja a ili se retko „osvežava”.
- **Prednosti:**
 - Jednostavniji za izradu i održavanje,
 - Potrebno je manje resursa na serverima,
 - Jeftiniji u svakom pogledu (u vidu implementacije, prostora na serveru itd.).

1. RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Mane:**
 - Ažuriranje veb-sajta vrši se direktno kroz kod, tj. podrazumeva dobro razumevanje koda,
 - Problemi sa optimizacijom i boljim rangiranjem usled neredovnog ažuriranja stranica,
 - Mnogo problema sa interaktivnošću (nemogućnost ostavljanja komentara, ocena i slično)

1. RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Dinamički Veb-Sajtovi**
- Česte promene sadržaja, interaktivni sadržaj.
- Sadržaj može uključivati animacije i vizualizacije.
- **Prednosti:**
 - Jednostavno ažuriranje sajta,
 - Bolji za optimizaciju i rangiranje usled čestih izmena na sajtu,
 - Jednostavne interaktivnosti u svakom pogledu (mogućnost komentarisanja, ostavljanje ocena i slično).
- **Mane:**
 - Kompleksan za izradu i za održavanje,
 - Potrebno je više resursa na serverima,
 - Znatno je skuplji u poređenju sa statičkim sajtom.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- Prilikom razvoja veb-sajta potrebno je razmotriti i odgovoriti na neka od pitanja.
 1. Koja je ciljna grupa koju želimo da imamo na našem veb-sajtu?
 2. Zašto bi naš veb-sajt trebao da postoji?
 3. Da li postoje sajtovi istog ili sličnog tipa?
 4. Budžet i rokovi: Koliko novca i vremena imamo?
- Nakon razmotrenih pitanja, naredni korak je kupovina domena i hosting-a.
- Šta je domen?
 - Domen je internet adresa veb-sajta.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Domene možemo podeliti u 3 kategorije:**
 1. Domen najvišeg nivoa (TLD)- Top-level domain (TLD) odnosi se na poslednji segment naziva domena ili na deo domena koji se nalazi odmah iza simbola tačka. Na primer: <https://www.primer.com>, segment .COM je deo TLD domena. TLD u sebi sadrži dve kategorije:
 - ccTLD (državne domene) - ccTLDs (country code top-level domains) - nacionalni internet domen najvišeg nivoa.i
 - gTLD (generičke domene) - gTLDs (generic top-level domains) - generički domeni .COM, .NET, .BIZ, .EDU, .GOV ili .ORG.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

2. Domeni drugog nivoa (SLD) - Second-level domain (SLD) predstavlja naziv u okviru TLD-a.
 - ccSLD (Country code Second-level domain) - nacionalni domen drugog nivoa. Registrovan je ispod ccTLD-a. Na primer, adrese: <https://www.veb-sajt.org.rs>, gde .org.rs predstavljaju ccSLD, odnosno nacionalni domen drugog nivoa.
3. Domeni trećeg nivoa (poddomen). Thrid-level domain (sub-domain) je poddomen u okviru imena internet adrese.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- Spisak nekih od rezervisanih i dobro poznatih imena:
 - .biz - Rezervisano za biznis,
 - .edu - obrazovanje i univerziteti,
 - .gov - za državne institucije,
 - .info - info sajtovi,
 - .jobs - sajtovi za poslove,
 - .net - za mreže i internet provajdere,
 - .org - za nekomercijalne organizacije,
 - .com - za komercijalne organizacije.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- Dobra praksa je držati se osnovnih pravila za određivanje imena domena:
 1. Spojiti top 5 ključnih reči,
 2. Jedinственost,
 3. Ako se razmišlja globalno potreban je .com,
 4. Lak i kratak za pamćenje,
 5. Ime bi trebalo da bude povezano sa sadržajem,
 6. Lak za brendiranje,
 7. Izbegavati brojeve.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- Šta je hosting?
 - Hosting je usluga koja omogućava skladištenje veb-sajta na serverima.
 - Omogućava da vaš sajt bude dostupan na internetu.
 - Plaćate prostor na veb-serveru za smeštaj sajta.
 - Zakup hosting-a podrazumeva plaćanje za određeni period (najčešće godinu dana).
 - Uključuje zakup memorijskog prostora za veb-sajt.
 - Hosting provajder pruža podršku 24/7 tokom trajanja pretplate.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Vrste hosting-a:**
 - Lokalni - Spora konekcija, najčešće se koristi u lične svrhe
 - InHouse - Sopstveni veb-server koji se nalazi u okviru hosting kompanije.
 - Prednosti: obezbeđeno neprekidno napajanje veb-servera.
 - Mane: nepristupačnost, (neprikladna) cena,
 - Shared - Deljeni server gde se nalazi određeni broj različitih veb-sajtova, različitih organizacija i vlasnika,
 - Dedicated - Zakupljen ceo server u vidu virtuelne mašine na serveru,
 - Cloud - Proširivost.

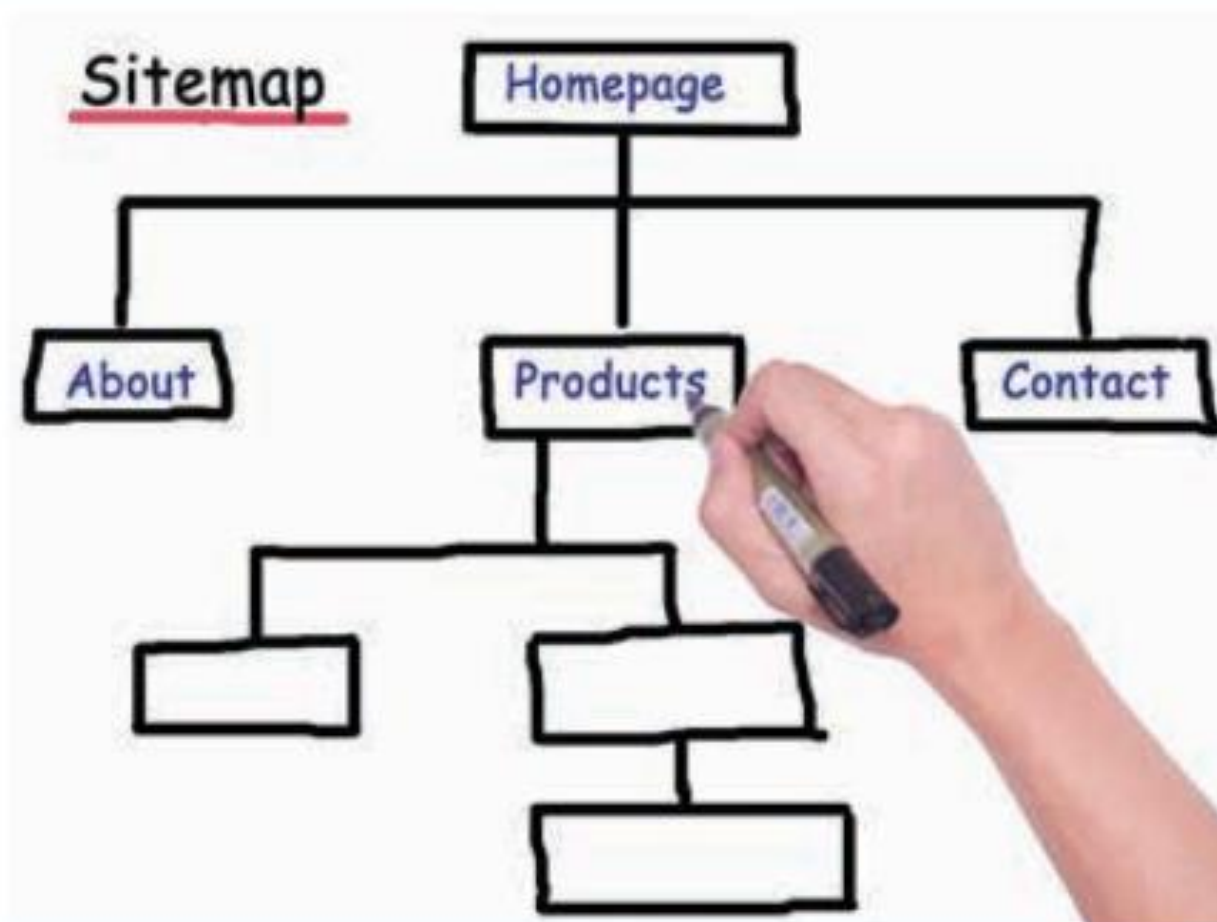

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Planiranje Izrade Veb-Sajta**
 - Skiciranje izgleda sajta
 - Mapa veb-sajta
 - Prilagodljiv dizajn (Responsive design)
 - Vrsta sadržaja
- **Skiciranje Izgleda Sajta**
 - Planiranje pozicija elemenata (meni, logotip, tekstovi, slike, video).
 - Korišćenje alata kao što je Photoshop za dizajn.
- **Mapa Veb-Sajta**
 - Namenjena je korisnicima veb-sajta i odnosi se na opšti pregled veb-stranica koji krajnjim korisnicima omogućava da se jednostavno i lako kreću kroz veb-sajt.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

Slika: Ilustracija mape veb-sajta

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- **Optimizacija za Različite Uređaje**
 - Responsive Design: Prilagodljiv izgled sajta na različitim tipovima uređaja: telefonima, tabletima, računarima.
- **Plan vrste sadržaja koji će se nalaziti na veb-sajtu:**
- **Koraci koje treba razmotriti prilikom izrade plana i vrste sadržaja na veb-sajtu:**
 - Definicija ciljeva i ishoda,
 - Definicija publike,
 - Revizija postojećeg sadržaja,
 - Mapiranje sadržaja od važnosti u mapi veb-sajta,

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- Pravljenje sadržaja unapred (podrazumeva pisanje, priprema grafe, video snimaka...),
- Optimizacija elemenata sadržaja (definišite pravila, standarde, rezolucije),
- Promocija sadržaja (oglašavanjem, deljenjem na društvenim mrežama i slično),
- Održavanje veb-sajta,
- Skalabilnost sadržaja, odnosno proširivost.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- Trendovi
- Velike organizacije i poslovne kompanije svoje veb-sajtove ažuriraju konstantno i integrišu sve nove trendove.
- Istraživanja ukazuju da broj časova koji posetioци ostvare na jednom veb-sajtu zavisi od različitih faktora:
 - Ažuriranost veb-sajta,
 - Verodostojnost podataka i informacija na veb-sajtu,
 - Interaktivnost veb-sajta,
 - Dizajn veb-sajta
- Analitika pokazuje da, što je veb-sajt lepše uređen, organizovan i ima dobro osmišljenu graku, posetioци duže ostaju na takvoj adresi.

2. OSNOVNI KONCEPT ZA RAZVOJ VEB-SAJTA

- Optimizacija veb-sajta je ključna za uspeh marketinških kampanja, jer korišćenje pravih ključnih reči povećava saobraćaj i usmerava potrošače ka željenim ciljevima. Proces optimizacije uključuje analize, povratne informacije i ocenu usluga. U današnjem digitalnom svetu, nedovoljna onlajn vidljivost može otežati konkurenciju sa brendovima, bilo velikim ili malim.
- Trendovi na globalnoj mreži su se promenili, a korisnici očekuju instant odgovore, dok čekanje od nekoliko dana postaje predug period. Postoje opcije za automatizaciju usluga na veb-sajtovima, kao što su pametni četbotovi sa naprednom veštačkom inteligencijom, koji pružaju precizne odgovore, umesto generičkih automatskih odgovora.

3. KORISNIČKO ISKUSTVO (UX- USER EXPERIENCE) NA VEB-SAJTU

- **Šta je korisničko iskustvo?**
 - Korisničko iskustvo (UX) obuhvata sve što utiče na način na koji korisnici doživljavaju i koriste veb-sajt.
 - Fokusira se na jednostavnost, efikasnost i zadovoljstvo korisnika.
 - Bitno je omogućiti jednostavan put do cilja (npr. kupovina proizvoda ili usluge).
- **Zašto je kvalitetno korisničko iskustvo važno?**
 - Pomaže u stvaranju lojalnosti korisnika.
 - Pruža jednostavan pristup svim sadržajima sajta.
 - Povećava konverzije i doprinosi uspehu poslovanja.

3. KORISNIČKO ISKUSTVO (UX- USER EXPERIENCE) NA VEB-SAJTU

- U nastavku je dat vodič i smernice kako je moguće poboljšati celokupno korisničko iskustvo na veb-sajtu.
- **Kako poboljšati korisničko iskustvo?**
 - Praćenje korisničkog ponašanja putem analitike.
 - Prikupljanje povratnih informacija putem anketa.
 - Neprekidno unapređivanje sajta na osnovu povratnih informacija korisnika.

3. KORISNIČKO ISKUSTVO (UX- USER EXPERIENCE) NA VEB-SAJTU

- **Praćenje korisničkog puta**
 - Praćenje puta korisnika: od dolaska na sajt do obavljanja kupovine.
 - Analiza kako korisnici dolaze do korpe i šta su kupili.
 - Prilagođavanja sadržaja kako bi korisnici lakše pronašli ono što traže.
- **Mogući problemi u korisničkom iskustvu**
 - Visoka stopa napuštanja sajta bez interakcije.
 - Niska stopa ponovnih poseta.
 - Nedostatak angažovanja korisnika ili povratnih informacija.

3. KORISNIČKO ISKUSTVO (UX- USER EXPERIENCE) NA VEB-SAJTU

- Šta je konverzija?
 - Konverzija je akcija koja se želi da korisnik preduzme na sajtu (kupovina, registracija, prijava na mejling listu).
 - Praćenje šta tačno predstavlja konverziju na sajtu.
 - Razumevanje konverzija pomaže u optimizaciji sajta.
- Faktori koji utiču na korisničko iskustvo
 - Jednostavnost: Da li je sajt lako koristiti?
 - Verodostojnost: Da li sajt uliva poverenje?
 - Pristupačnost: Da li je sajt dostupan svim korisnicima?
 - Vizuelni dizajn: Da li je sajt estetski privlačan i funkcionalan?

3. KORISNIČKO ISKUSTVO (UX- USER EXPERIENCE) NA VEB-SAJTU

- **Kako poboljšati korisničko iskustvo?**
 - Razumevanje potreba korisnika.
 - Testiranje i usavršavanje navigacije.
 - Pružanje jasnih informacija (kontakt stranice, proces kupovine, itd.).

4. SADRŽAJ NA VEB SAJTU: VRSTE STRANICA NA VEB SAJTU

- **Standardne stranice veb sajta:**
 1. Početna stranica
 2. O nama
 3. Portfolio
 4. Kategorije
 5. Galerija
 6. Kontakt
 7. Landing stranica

4. SADRŽAJ NA VEB SAJTU: VRSTE STRANICA NA VEB SAJTU

- **Početna stranica**
 - Predstavlja svrhu sajta i usluge
 - Uključuje ključne sadržaje (video, infografike)
 - Linkovi ka svim dostupnim stranicama putem navigacionog menija
 - Linkovi
 - Tekstovi
 - Blogovi
 - Slike
 - Info-grafike

4. SADRŽAJ NA VEB SAJTU: VRSTE STRANICA NA VEB SAJTU

- **O nama**
 - Predstavlja organizaciju, brend ili firmu
 - Uvodna reč vlasnika
 - Tim sa slikama i kratkim opisima
 - Kontakt podaci
- **Portfolio**
 - Prikazuje saradnju sa poznatim i manje poznatim brendovima
 - Ističe logotipe klijenata
 - Citati vlasnika brendova

4. SADRŽAJ NA VEB SAJTU: VRSTE STRANICA NA VEB SAJTU

- **Kategorije**
 - Pomoć korisnicima da pretrage specifične proizvode ili usluge
 - Olakšava snalaženje u e-commerce sajtovima
- **Galerija**
 - Prikazivanje tima ili proizvoda kroz video i fotografije
 - Može uključivati tutorijale, predavanja i konferencije
- **Kontakt**
 - Obavezna stranica sa kontakt podacima
 - Sadrži:
 - Telefonske brojeve

4. SADRŽAJ NA VEB SAJTU: VRSTE STRANICA NA VEB SAJTU

- E-mail ili formular
- Mapa i lokacija organizacije
- Video prikaz zgrade
- **Landing stranica**
 - Stranica koja ima samo jedan cilj: podsticanje korisnika na akciju (kupovina, prijava, itd.)
 - Obično bez navigacionog menija
 - Kreirana za marketinške kampanje i povećanje konverzije
 - Analitika klikova i poseta

5. SEO I PISANJE SADRŽAJA ZA VEB-SAJTOVE

- Šta je SEO?
- SEO (Search Engine Optimization) je proces optimizacije veb-sajta kako bi se poboljšala vidljivost u pretrživačima.
- Suštinski se odnosi na proces unapređenja kvaliteta veb-sajta, kao i količine saobraćaja posmatrano od internet pretraživača (klijenta) ka veb-sajtu, preko prirodnih rezultata pretrage.
- Cilj SEO:
 - Povećati organski saobraćaj i
 - poboljšati rangiranje veb-sajta u pretrživačima kao što je Google.

5. SEO I PISANJE SADRŽAJA ZA VEB-SAJTOVE

- **Pravila za Pisanje Sadržaja**
 - Jasna poruka:
- **Tekst treba jasno pokazati šta vaša organizacija nudi.**
 - Korisničko iskustvo:
- **Sadržaj treba biti koristan i prilagođen potrebama korisnika.**
 - SEO optimizacija:
- **Korišćenje ključnih reči u tekstovima, naslovima i opisima stranica.**

Co-funded by
the European Union

Questions & Answers

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them."

Network of centers for regional short study programs in the countries of the Western Balkans

Call: ERASMUS-EDU-2023-CBHE

Project number: 101128813

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
Faculty of Electrical Engineering

University of Pristina
Kosovska Mitrovica

